

Átváltozás

Köszönettel Szenczi Molnár Albertnak

Kellemes nyár éjszaka volt, amikor a sokfogásos vacsora, a testes borok és végül a búcsúztató kupicányi szilvapálinka után jól esik egy kis nyugalmas séta. A nappali rekorddöntőgető forráság még sugároz a falakból, padokról, lámpaoszlopokról, de a levegő már kellemes és az ég fényes lámpásai, a csillagok békésen ragyognak a sarlóként hajló hold körül. A polgármester és társasága vidáman beszélgetve ballagtak az újonnan széppé varázsolt sétálóutca indás virágokat formázó díszkövein. Most nem voltak politikai viták, a nyári szabadságolások előtti záró vacsora emlékei békésen lefedték a hétköznapi csatározásokat. A társaság minden saroknál fogyatkozott, végül, amikor elfordultak a piac felé, már csak az egyik alpolgármester és a jegyző kísérte Ládonyi Ákos polgármestert, akit még az ellenzéke is tisztelt az iparáról és kereskedelméről híres, nagy múltú városban. Ládonyi testőre pár lépéssel mögöttük ment és telefonján beszélgetett a polgármester birtokát őrző társaival. A piac is békésen ontotta a nem mindig kellemes szagokat az esti csendben. Az egyik árusítóasztal alól erőteljes horkolás hallatszott. Garam Benedek alpolgármester lehajolt és gúnyosan nevetve odaszólt a hortyogónak.

– További jó éjszakát, kedves uram!

– Ne piszkáld! Várjatok egy pillanatra – Ládonyi megtorpant, majd mosolyogva mondta: – Mi lenne, ha szerezniék egy kis meglepetést ennek az embernek? Kardos! – szólt a testőrnek –, hívja fel T. Kovácsot, küldje ide gyorsan a terepjárót és vigyék hozzám ezt az embert. A kerti vendégházban helyezték el, fürdessék meg, tegyék rendbe, adjanak rá egy szép pizsamát és a nagy hálóba fektessék le. Reggel majd fog csodálkozni, ha kiheverte már a részegségét.

A társaság beszélgetve, nevetgélve a várható fejleményeken, várta az autót. A piac csendes volt és nyugodt, valamelyik bódéból egy macska nyávogott és az asztal alatt továbbra is gyanútlanul hortyogott a meglepetésre kiszemelt részeg. Ládonyi intett a bekanyarodó kocsinak, hogy hová álljanak. T. Kovács és Kardos a terepjáró hátsó nagy csomagterébe rakták az eszméletlenségig részeg férfit.

– Tégy alá egy darab nejlont, nehogy összehugyozza nekem a csomagteret! Reccsent oda T. Kovács beosztottjának, Kardosnak, mert csak a jól fizető állását szerette, a polgármester alkalmazottjaként, de a velejáró gondokat és a munkatársakat már kevésbé.

– Na, basszus! – nézett körül. – Itt van még a bűdös szatyra is. Ezt is tedd mellé.

Az alkalmazottak, akik már hozzászoktak Ládonyi néha furcsa ötleteihez, fegyelmezetten tették a dolgukat: megfürdették a hajléktalant, aki az ájult részegségből erre sem tért magához. Szárazra törülték, majd bekenték testápolóval, befújták a legújabb divatú parfümmel, végül ráadtak egy anyagában mintás, fehérgalléros kék selyempizsamát, és befektették a máskor díszvendégeknek helyet adó duplaágyba. A negyven körüli férfi nyugodtan hortyogott tovább Manhattan ábrázoló fekete és aranyszínű, zöldalma illatú szatén ágyneműben, a több rétegű, kellemesen ruganyos matracon.

Egy nagy, elegáns épületben járt. Talán valahol vendégségben volt? Álmában sem tudta hogyan, de ott állt előtte egy asszony és két gyerek. Lehet, hogy a másik ajtón jöttek be ebbe a furcsa alakú előtérbe vagy szobába? A nagylányt átküldte a másik helyiségbe, vagy talán egy tágas folyosóra? Kinyitotta neki a szépen faragott ajtót, amelynek fejmagasságban volt oroszlán-mintás kilincse. A csinos, magas barna lány mosolyogva ment ki, és megnyugtatóan nézett vissza rá. A lány egész viselkedéséből sugárzott valami erőt adó biztonság. Az asszony, kék szemű szőke nő, akiről úgy gondolta, hogy a felesége volt abban az életében, vagy most lett az, ez sem volt számára egészen világos, egy nagy ablak előtt állt és boldog mosollyal várta a férfit. A kisebbik gyerek, egy három-négy év körüli kislány az ajtó előtt állt, ahol előbb ment ki a nővére és őket nézte. Felszabadult, régen várt örömmel csókolta a nőt ahol érte: arcán, száján, nyakán és a melle között amennyire a ruha kivágása engedte, finom, különleges illatok csaptak az orrába. Nem törődött vele, hogy a kislány látja őket, olyan érzése volt, hogy a gyerekek kifejezetten örülnek az ő boldogságuknak, még akkor is, ha nem ő az apjuk. Az asszony az ablakpárkánynak támaszkodott és miközben a férfi vadul csókolta, lassan lefelé csúszott, a férfi vele és végül ott guggoltak egymást átölelve az ablak alatti öntöttvas radiátornak dőlve. Valami beteljesedett, véget ért egy időszak és egy új kezdődött. A kislány figyelmesen nézte őket. Hirtelen ötlettől vezérelve kinyújtotta balkezét, és a mozdulattal odahívta magukhoz a gyereket. A kislány békésen, szeretettel bújt hozzájuk. Miközben szája az asszonyra tapadt, érezte a nő száján, ahogy elmosolyodik ezen. Egy család voltak. A nagy, díszes barna ajtón kopogtak, lassan elengedte az asszonyt és a gyereket, majd felállt, hogy ajtót nyisson.

Nem is értette miért kopog a nagylány, miért nem jön be, de a kopogást egyre erőteljesebben hallotta, és amikor kinyitotta szemét rögtön be is hunyta. Mi történt vele? Bódító, különösen fi-

nom illatok lengték körül. Amióta az utcára került, mindig az áporodott, izzadtsággal kevert, koszos ruha és mosdatlan testszag áradt belőle, amelynek nyomán viszkedett állandóan, ennek nyoma sincs. Feküdt egy kényelmes ágyon, csodálkozva nézte felemelt balkarján a kék selyem pizsamát, majd a jobbon is. Benyúlt a takaró alá, megtapogatta magát, pizsamaalsó volt rajta. Hová lett az ütött-kopott és mit tagadjuk undorítón bűdös alsónadrágja? Eltűntek a szakadt farmerjával együtt. Mi ez, mi van vele, hol van? Még mindig álmodik? Hol a nagy szatyrom? Abban volt mindenem! Ha megint ellopták... Ijedten felült az ágyon és nem hitt a szemének. A szobán, a behúzott függönyök miatti félhomályban is látszott, hogy milyen tágas, előkelő és választékosan berendezett: kecses kristálycsillár a mennyezeten, nehéz súlyos asztal a nagyméretű, vastag szőnyegen, széles, kényelmes fotelok, az egyik falon plazmatévé és mindenhol értékes képek, mives, aranyozott keretben. Lenézett az ágy mellé, ahová egy pár szép házipapucs volt odakészítve. Hol van a jó kis bakancsom? Újra felnézett és ijedtében elordította magát. Egy csinos és elegáns sötét hajú nő állt előtte, kezében ezüsttálcával, amelyen gyönyörű teás- és kávéskanna volt, meg cukortartó herendi porcelánból.

Bangó Miklós: Mártélyi öreg fák (tusrajz)

A többit már nem látta az ijedségtől, mert hirtelen kivilágosodott minden, valaki – egy másik csinos nő – elhúzta a két nagyméretű ablak függönyeit.

– Jó reggelt uram! – köszöntötte udvariasan a fekete hajú szépség.

– Remélem jól aludt és kipihente magát? Itt van uram a reggelije. Az ágyban fogyasztja el, vagy kiül az asztalhoz? – nézett rá továbbra is megnyerő mosollyal.

A férfi morgott valamit köszönés helyett és továbbra is bambán bámult hol az egyik, hol a másik nőre, aki történetesen szőke volt. Hirtelen lenézett a meztelen lábára, emlékezett ápolatlan, mocskos lábára, a hónapok óta nem vágott körmeire, amelyek görbén és az alátapadt kosztól feketén hajoltak lábujjaira, mint egy sűrűn vadászó karvalynak. Már éppen maga alá akarta húzni lábait, amikor meglátta szépen ápolat körmeit, önkéntelenül összecsiszolta a két talpát: bőre még a sarkán is finom sima volt, mint egy babáé. Értetlenül, buta arccal nézett a papucsra, mintha még nem látott volna olyat. Hol vagyok? Mi történt velem? Mi ez az egész? Valaki szórakozik velem? Vagy tényleg álmodom? Cikáztak benne a kérdések. A csinos szobalány még mindig ott állt előtte és rendületlenül mosolyogva várta választát.

– Talán az asztalra tegye – nyögte ki végre érdes hangon.

Belebújt a mappabőr papucsba és felállt. Riadtan nézett végig magán, úgy érezte a vékony selyem pizsamában, mintha meztelen lenne. De hová lettek a ruhái? Értetlenül, aggódó mozdulatokkal tapogatta magán az elegáns pizsamát. A sötétítőfüggönyt elhúzó szőke lány félreértette a mozdulatát.

– Jaj! Ne tessék haragudni! A köntösét teljesen elfelejtettem odakészíteni – szabadkozott ijedten.

A szobalány gyorsan megfordult, majd az ajtó melletti beépített szekrényből elővett egy elegáns, sötétkék bársony köntösöt és segítette feladni a férfira, aki egyik csodálkozásból a másikba esett. Így már leülhetett az asztal mellé, hogy reggelizzen. Az ezüsttálcán minden volt: forró kávé és gőzölgő tea, illatos narancslé, lágy tojás, vörös-lő sonkaszeletek, az ovális paradicsom gerezdekre, a zöldpaprika szépen csíkokra vágva. Egy külön tányéron többféle sajt, és vaj egy kristályvajtartóban. Damaszt szalvétával letakart kosárkában zsömlé, sóskifli, fehér és barna kenyérszeletek. Kis üveg tálkákban különböző lekvárok. Álom lesz ez mégis, villant át rajta, majd újra rá bámult az ínycsiklandó választékra, és nem tudta melyikhez nyúljon először, végül mohón neki látott. A két nő kiment. Mire befejezte az evést, a szőke szobalány újra megjelent és bevezette a

fürdőszobába, ahol két fiatalember szakértő mozdulatokkal megborotválta, levágta a haját, és felöltöztette a legújabb divat szerint. Hiába kérdezgette őket, azok csak mosolyogtak, igazítottak még valamit az öltözékén, majd továbbra is némán, de udvariasan meghajolva távoztak. Most egy másik magas, jól öltözött férfi lépett be a hálószobájába és udvarias mozdulattal, némán az értésére adta, hogy menjen utána a házból. Gyönyörűen ápolt kertben találta magát, a rózsalugas közepén egy kis szökőkút felszökkenő vize röppe-nő kristályként csillogott a napfényben.

Nem értette továbbra sem mi történik vele, valószínűleg tovább álmodik, de a szép szőke asszonyt, akit csókokkal halmozott el, és a lányokat sehol nem látta eddig. De minden úgy jó, ahogyan van. Hát most éppen ez van! Milyen jó lenne, ha mindig ilyen életet élhetne, de talán ezután már így lesz. A rózsák közt megjelent újra a magas férfi és intett, hogy kövesse. A feje még nagyon fáj és ólmos lassúsággal mozdult, mint egy gólem. Magas, szépen nyírt, örökzöld bukszusz sөvények közt haladtak, majd kiértek egy fás, ligetes részre, ahol a fehér kavicsos út végén sárgára és fehérre festett barokk kápolna állt. A jólöltözött, magas férfi is bement a kápolnába, már voltak odabenn sokan, ő előre ülhetett egy még szabad helyre. Némán, engedelmesen követte a szertartást. Ismeretlen, de nem barátság-talan arcok vették körül. Egyszerre figyelmes lett az evangélium felolvasott szavaira: „Amint a farizeusok közül való írástudók látták, hogy bűnösökkel és vámszedőkkel eszik együtt, szóltak a tanítványainak, hogy a vámszedőkkel és bűnösökkel eszik. Amikor ezt Jézus meghallotta, így szólt hozzájuk: »Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket.«” (Márk 2, 16–17) Az egész mise alatt ez a pár szó zengett benne. Igen, hibáztatni lehet másokat a helyzetéért és mindenkire haragvó, vad gyűlölettel nézni a tőle ridegen elzárkózó környezetére. Azért, amiért szorgalmas munkával, az állása mellett, a nehezen összerakott házat a váláskor elvesztette és elkeseredett földönfutó, majd munkanélküli lett belőle, aki azóta egyik részegségből a másikba zuhan, és alkalmi munkákból tengődik. De Ő, talán érte is jött, a nem igazért, hanem a bűnösért, aki maga is hibás az életéért. De vajon bűnös ő abban, ami történt vele? Vagy rosszkor hozott rossz döntéseknek következményeit nyögi? Mert megsértődött, hogy akik látszólag szerették, azok egyik napról a másikra cserbenhagyták, sőt elítélték. Megharagudott a hálátlan világra. És én kivel szemben voltam hálátlan? Állt fel benne a kérdés, miközben keresztet vetett a szertartás végétével.

Bangó Miklós: Erdészportré (monotíпия)

A mise után magára hagyták a szépen gondozott kertben. Egy ideig sétált, nézte a szellőtől fényeket szitáló fák üdén zöld lombjait, majd az illatozó rózsák, dáliaák nemes szépségét, alakját csodálta, mint eddig még soha az életében. Végül leült egy padra, fájó fejét a nap felé fordítva hagyta, hogy átjárja a gyógyító melegség. Örült, hogy egyedül lehet. Nem is akarta tudni miként került ide, csak élni akart a lehetőséggel és élvezni a pillanatot. Távolabbról fel-felcsendülő nevetés és élénken zajló beszélgetés foszlányai jutottak el hozzá. A napfénytől vörös majd zöldes színben káprázott lehunytt szeme és ebben az erős, jólesően meleg fényben szeretne volna újra átélni az ébredés előtti álmot, de nem sikerült, még mindig az előbbi gondolatok bujkáltak benne. Lassan szakadt ki mindenből, ami addig körülvette: munkahely, barátok az egész, addig jól működő kapcsolatrendszer fokozatosan elkoptak körülötte. Eljött a városkából ahol született, ide az ország másik felére, ahol eddig még nem találkozott a régi ismerősök közül senkivel. A munka hiányzott a legjobban, a rendszeresség és az érzés, hogy szükség van rá, mert hasznos, amit elvégez. Miért van mégis egyedül és miért kellett ide jutnia? Az ezerszer feltett kérdésre most sem tudott megfelelő választ. A nap fokozódó ereje, a madárdalos békesség, amely átölelte fokozatosan kiszívta belőle a háborgást és a keserűséget, ami évek óta marcangolta nap,

mint nap. A mise, amin részt vett, gyermekkorára emlékeztette, újra érezte azt a régi biztonságot és erőt, ami akkor az élet volt. Kellene valami cél, el kellene indulni valamerre. Újra az ébredése előtti álom derengett fel, a nő és a gyerekek, akik nem is hasonlítottak régi családjára, de érezte viselkedésükben a feléje áradó vonzalmat és szeretetet. Aztán elaludt a padon, de most nem álmodott. A tegnapi részszegségtől még tompán fájó fejét szinte simogatta az egyre magasabban járó Nap melegsége.

Az ebéd, amit a jóleső alvás utáni séta után szolgáltak fel, nagyszerű volt. Tobzódott az illatokban, ízekben. Csodálkozott, hogy nem undorodott, mint máskor az odakészített zamatos pálinkától, amely jó helyet készített elő a forró, fokhagymás pirítóson ragyogó velőnek. A húsleves, zöldségekkel és eperlevél tésztával, gyógyító simogatás volt gyomrának, a főtt húsok tormával egyenesen fenségesek voltak a foszlós fehér kenyérrel. Nagyot szusszant, és már csúszott is lefelé a poharat bepárásító száraz vörösbor. Remek volt minden, úgy látszik, az álom folytatódik, gondolta és egyre bátrabban emelgette a kellemesen hűvös borospoharat. A zöldséges rizst és a kellemesen köményes, egybesült húsból vágott szeleteket is eltüntette, de már többet nem bírt enni. A tejszínes eper már hiába kellett kacéran magát a kristály kehelyben. A bor még jólesett és elégedetten dőlt hátra a kényelmes, párnás széken. Mire valami gondolata támadhatott volna, nagyokat pislogva és szuszogva a jóllakottságtól, ülve elaludt.

Az asszony elégedetten nézte magát a kirakat tükröződő üvegében. Nem volt az a divatosan karcsú, de mindig eltalálta az egyéniségéhez illő ruhákat, kiegészítőket. Ez a nyári ruha is úgy állt rajta, hogy az előbb még az egyik tetőről is lefüttyentettek neki, pedig a nagylány jövőre érettségizik. Sóhajtott egyet és élvezte a Nap melegét és a fényt, ami kiemelte szépségét. Jó lett a haja, és ez az új szín – a vöröses barna – is jól áll. Mit is akartam még? Hát persze! Kellene valaki a kertbe, meg a ház körüli munkára, aki nem kér sokat és megbízható. Hol élsz te anyám? Szokta ilyenkor a barátnője kérdezni, hát nem ismered még az embereket? Nem volt elég a férjed, aki végül addig hajkurászta a nőket meg a kis csajokat, míg elment azzal a húszévevel? Hát igen! Ennek már négy éve, és itt maradt rá minden, de az addig nem ismert felelősség is. Mert mindent a férje intézett, a gyerekek dolgait kivéve.

A forgalmas főutcáról befordult a piac felé. A szembejövők karjukon friss kenyérrel és tömött szatyrokkal jöttek elégedetten sietve. Már elérték, amit akartak. Az utca túlsó felén egy bezárt üzlet széles kirakat párkányán ült egy férfi tiszta arccal, frissen vágott hajjal, ápolt kezekkel, aho-

gyan innen látta, de a ruhája koszos, ápolatlan és rongyos volt. Ült ott a párkányon, néha idegesen fészkelődött és bambán bámult maga elé. Hogyan került ide? Melyik volt az álom? Az élet álom vagy álom az élet? Nem tudta a választ, de undorral telve érezte, hogy milyen visszataszító a ruhája szaga, és az anyagba beleivódott kosz most szinte égette tisztára mosott, ápolt bőrét. Tehát mégsem volt álom, amit átélt, de miért csinálna ilyet bárki? Mi értelme volt az egésznek? Egy asszony átvágott a nyüzsgő tömegben, és hirtelen megállt előtte. A hajléktalan, koszos ruhájú férfi felemelve fejét döbbenet nézett bele az asszony kék szemébe. Addig bambának tűnő tekintete egy villanás alatt kitisztult.

– Mondja jóember! Lenne kedve egy kis kerti munkához? Fűnyírás, bozótirtás, favágás lenne a feladat először. A fizetségben megegyezünk, kap enni, inni...

Hallotta a nő kellemesnek tűnő hangját, de már nem is figyelt rá. Még mindig nem tudott megszólalni, csak elmerült az asszony kék szemének mélységében, és mint egy gyerek, bólogtatt némán.

Bangó Miklós: Horgászok (filctoll)